

Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai

1-asis VSAFAS

„Finansinių ataskaitų rinkinio pateikimas“ (Žin., 2008, Nr.1-29)

Turinys

- **Finansinių ataskaitų rinkinio tikslai**
- **Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis**
- **Bendrieji apskaitos principai**
- **Bendrieji reikalavimai finansinėms ataskaitoms**
- **Finansinių ataskaitų elementai ir jų įvertinimas**
- **Finansinių ataskaitų rinkinio identifikavimas, ataskaitinis laikotarpis ir pateikimas laiku**
- **Užduotys**

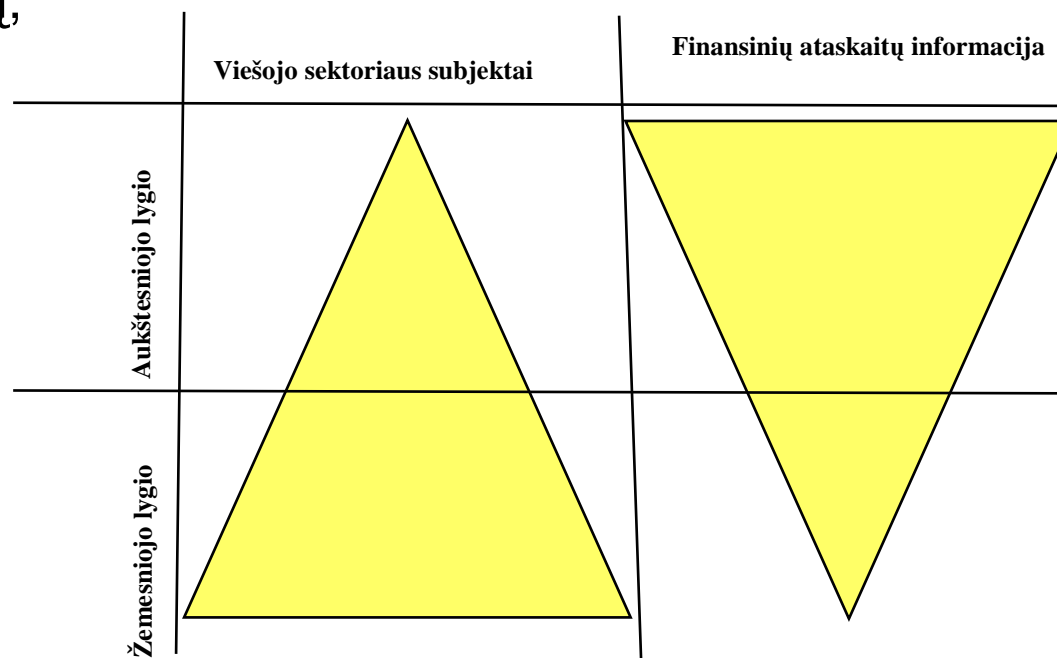
Finansinių ataskaitų rinkinio tikslai

- **Patenkinti FAR vartotojų poreikius;**
- **Padėti FAR vartotojui vertinti sprendimus dėl išteklių naudojimo teikiant viešąsias paslaugas;**
- **Padėti VSS planuoti išteklius.**

Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis

FAR yra dviejų lygių:

- **aukštesniojo** – apima valstybės, atskirų savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius ir nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį;
- **žemesniojo** – apima visų VSS, išskyrus valstybę ir savivaldybes, finansinių ataskaitų rinkinius.

Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis (2)

Metinių FAR sudaro visiems VSS privalomos ataskaitos:

- finansinės būklės (2-asis VSAFAS „Finansinės būklės ataskaita“);
- veiklos rezultatų (3-iasis VSAFAS „Veiklos rezultatų ataskaita“);
- pinigų srautų (5-asis VSAFAS „Pinigų srautų ataskaita“);
- grynojo turto pokyčių (4-asis VSAFAS „Grynojo turto pokyčių ataskaita“);
- aiškinamasis raštas (6-asis VSAFAS „Finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas“).

Bendrieji apskaitos principai

- **SUBJEKTO**
- **VEIKLOS**
- **TEŠTINUMO**
- **PERIODIŠKUMO**
- **PASTOVUMO**
- **PINIGINIO MATO**
- **KAUPIMO**
- **PALYGINIMO**
- **ATSARGUMO**
- **NEUTRALUMO**
- **TURINIO**
- **VIRŠENYBĖS PRIEŠ**
- **FORMĄ**

Bendrieji apskaitos principai: SUBJEKTO

- kiekvienas FAR sudarantis **VSS** laikomas atskiru apskaitos vienetu;
- į FAR turi būti įtrauktas **tik to VSS** nuosavas arba patikėjimo teise valdomas, naudojamas ir disponuojamas valstybės ar savivaldybės turtas, finansavimo sumos ir įsipareigojimai, grynasis turtas, pajamos ir sąnaudos bei pinigų srautai.

Bendrieji apskaitos principai: VEIKLOS TĘSTINUMO

- VSS artimiausioje ateityje atliks jam pavestas valstybės ar savivaldybių funkcijas ir vykdys teisės aktuose ir sutartyse nustatytus savo įsipareigojimus;
- FA rengėjai turi atlikti veiklos tęstinumo įvertinimą ne trumpesnio kaip 12 mėnesių laikotarpio patvirtinus FAR;
- jeigu FA sudaromos nesilaikant veiklos tęstinumo principo, šis faktas turi būti atskleistas aiškinamajame rašte;
- veiklos tęstinumo principas yra taikomas atskiriems VSS, o ne visai valstybei.

Bendrieji apskaitos principai: VEIKLOS TĘSTINUMO (2)

Veiklos tęstinumo vertinimo pavyzdžiai:

1 pavyzdys:

Rezervinio (stabilizavimo) fondo grynasis turtas yra nuolat neigiamas, tačiau veiklos tęstinumo prielaida turi būti taikoma ir toliau dėl specifinės fondo paskirties ir valstybės prisiimtų įsipareigojimų.

2 pavyzdys:

A mokykla ateinančiais metais po ataskaitinio laikotarpio bus prijungta prie B mokyklos. Beveik visas A mokyklos turimas ilgalaikis turtas, toks kaip baldai, kompiuterinė įranga ir pan., bus panaudotas B mokyklos veikloje, išskyrus A mokyklos valdomą pastatą, kuris bus parduotas. Šiuo atveju A mokyklai veiklos tęstinumo principas netaikomas.

Bendrieji apskaitos principai: PERIODIŠKUMO

- **VSS veikla**, tvarkant apskaitą, **suskirstoma į finansinius metus arba kitos trukmės ataskaitinius laikotarpius**, kuriems pasibaigus, sudaromas FAR;
- **FAR turi būti sudaromas pagal paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos duomenis**;
- **paprastai finansiniai metai trunka 12 mėnesių.**

Bendrieji apskaitos principai: PASTOVUMO

- **pasirinkta apskaitos politika turi būti taikoma nuolat arba gana ilgą laiką;**
- apskaitos politika keičiama siekiant teisingiau parodyti VSS finansinių metų turta, finansavimo sumas, įsipareigojimus, grynąjį turta, pajamas ir sąnaudas, ir (arba) jei to būtų reikalaujama pagal galiojančių VSAFAS pereinamąsias nuostatas arba pasikeitusias nuostatas.

Bendrieji apskaitos principai: PINIGINIO MATO

- turtas, finansavimo sumos, įsipareigojimai, grynasis turtas, pajamos ir sąnaudos finansinėse ataskaitose **rodomi pinigine išraiška FA valiuta** (Lietuvos Respublikos nacionaline valiuta);

Bendrieji apskaitos principai: KAUPIMO

- ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami tada, kai jie įvyksta, ir pateikiami to laikotarpio FA;
- pajamos registruojamos tada, kai jos uždirbamos, o sąnaudos – tada, kai jos patiriamos, neatsižvelgiant į pinigų gavimą ar išmokėjimą;
- pajamos ir su jų uždirbimu susijusios sąnaudos veiklos rezultatų ataskaitoje būtų pripažįstamos tą patį laikotarpį.

Pavyzdys:

VSS 20X7 m. gruodžio mėn. pardavė pastatą už 50 mln. Lt. Pinigai už parduotą turtą buvo gauti 20X8 m. vasario mėn. Parduodamas turtą VSS turėjo 400 tūkst. Lt konsultacinių (tarpininkavimo) sąnaudų, tačiau sąskaitą už gautas paslaugas gavo tik 20X8 m. sausio mėn.

Taikydamas kaupimo principą VSS, sudarydamas 20X7 m. FAR, turi į jį įtraukti uždirbtas 50 mln. Lt pajamas ir patirtas 400 tūkst. Lt sąnaudas.

Bendrieji apskaitos principai: PALYGINAMUMO

- **FA turi būti pateikiama ataskaitinių ir praėjusių mažiausiai vienu prieš ataskaitinius metus finansinių metų informacija;**
- Jei buvo pakeisti FA straipsnių įvertinimo metodai, straipsnių pateikimas ar klasifikavimas, praėjusių finansinių metų sumos, kurias norima palyginti su ataskaitinių metų sumomis, turi būti pateikiamos 7-ajame VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“ nustatyta tvarka.

Bendrieji apskaitos principai: ATSARGUMO

- VSS pasirenka tokius apskaitos metodus, kuriais vadovaujantis **turto, finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto bei pajamų ir sąnaudų vertė negali būti nepagrįstai padidinta arba sumažinta.**

Pavyzdys:

VSS rengiant FAR yra žinomas faktas, kad pagal pirmos teismo instancijos sprendimą jis turės UAB „AA“ sumokėti kompensaciją, susijusią su praėjusiais laikotarpiais, tačiau nėra tiksliai žinoma, kada ši kompensacija bus sumokėta, todėl laikantis atsargumo principo ataskaitinio laikotarpio FA turi būti suformuojamas atidėjinys tikėtina kompensacijos sumai.

Bendrieji apskaitos principai: NEUTRALUMO

- **FA pateikta informacija turi būti objektyvi ir nešališka;**
- Jos pateikimas neturi daryti įtakos apskaitos informacijos vartotojų priimamiems sprendimams, ir neturi būti siekiama iš anksto numatyto rezultato.

Bendrieji apskaitos principai: TURINIO VIRŠENYBĖS PRIEŠ FORMĄ

- ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami pagal jų turinį ir ekonominę prasmę, o ne tik pagal teisinę formą, net jei toks jų pateikimas skiriasi nuo jų teisinės formos.

Pavyzdys:

VSS pasirašė nuomos sutartį, įvardytą kaip veiklos nuomos sutartis, pagal kurią nuomojamas automobilis. Nors buvo pasirašyta veiklos nuomos sutartis, tačiau nuomos mokėjimų periodas sutapo su šio turto naudingo tarnavimo laikotarpiu ir (arba) nuomos išmokų suma artima automobilio vertei nuomos pradžioje. Tai yra, nors sutartyje formaliai nurodyta veiklos nuoma, savo esme ši sutartis atitiko finansinės nuomos (lizingo) kriterijų. Todėl VSS turėtų rodyti šį turtą bei finansinės nuomos įsipareigojimus savo FA, nors pagal sutartį jis neturi nuosavybės teisės į automobilį.

Bendrieji reikalavimai finansinėms ataskaitoms

- FAR formos yra privalomos;
- **Informacijos pilnumas** – rengiant FAR negalima nukrypti nuo VSAFAS reikalavimų;
- **Apskaitos politika** turi būti taip parinkta, kad ji atitiktų kiekvieno taikytino VSAFAS reikalavimus. **Kiekvienas VSS turi parengti ir patvirtinti savo apskaitos politiką.**
- **Informacijos pateikimas** turi užtikrinti informacijos svarbumą, patikimumą, palyginamumą ir suprantamumą;
- **Papildoma informacija** turi būti atskleista, jei VSAFAS reikalavimų nepakanka, kad šios informacijos vartotojai teisingai suprastų tam tikrų ūkinių operacijų ar įvykių įtaką VSS finansinei būklei ir veiklos rezultatams;
- **FA straipsniai turi būti vienodai pateikiami ir klasifikuojami kiekvieną laikotarpį**, nebent pakeisti pateikimo tvarką reikalauja VSAFAS;

Bendrieji reikalavimai finansinėms ataskaitoms (2)

- **Pagal VSAFAS privaloma atskleisti finansinė informacija aiškinamajame rašte pateikiama neatsižvelgiant į reikšmingumą, išskyrus tuos atvejus, kai šios finansinės informacijos parengimo ir pateikimo sąnaudos viršija gaunamą naudą;**
- **Turto ir įsipareigojimų tarpusavio užskaita neturi būti atliekama, nebent kitas VSAFAS reikalauja arba leidžia tai atlikti;**
- **Pajamos ir sąnaudos FA turi būti pateikiamos atskirai, tačiau konkrečiais VSAFAS numatytais atvejais pajamų ir sąnaudų straipsnių tarpusavio užskaita gali būti atliekama pateikiant tik grynąjį rezultatą (pvz., perleidžiant ilgalaikį turta, keičiant užsienio valiutą, gavus kompensacijas už patirtus nuostolius);**

Bendrieji reikalavimai finansinėms ataskaitoms (3)

- **Mainai vertinami ir apskaitoje registruojami kaip atskiros pirkimo ir pardavimo ūkinės operacijos.**
- **FA turi būti rodoma visa lyginamoji ankstesnio laikotarpio informacija (aiškinamajame rašte taip pat, jei tai yra svarbu);**
- **Ataskaitiniu laikotarpiu pakeitus FA straipsnių pateikimo ar klasifikavimo tvarką praėjusio laikotarpio finansiniai duomenys taip pat turi būti atitinkamai perklasifikuoti (nebent tai neįmanoma ar neracionalu).**

Finansinių ataskaitų elementai ir jų įvertinimas

- **FA elementas** – finansinės ataskaitos dalis, kurią sudaro pagal ekonominę prasmę sugrupuotos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai;
- **Finansinės būklės ataskaitoje pateikiami elementai:**
 - Turtas;
 - Finansavimo sumos;
 - Įsipareigojimai;
 - Grynasis turtas.
- **Veiklos rezultatų ataskaitoje pateikiami elementai:**
 - Pajamos;
 - Sąnaudos.

Finansinių ataskaitų elementai ir jų įvertinimas (2)

FA elementai gali būti įvertinami įvairiais būdais ir jų deriniais:

- **įsigijimo savikaina;**
- **tikraja verte;**
- **realizavimo verte;**
- **grynąja realizavimo verte;**
- **dabartine verte.**

FAR identifikavimas, ataskaitinis laikotarpis ir pateikimas laiku

- **FAR turi būti aiškiai identifikuojamas ir atskiriamas nuo kitos informacijos ar kito dokumento, kurį skelbia VSS;**
- **VSS turi teikti metinį FAR teisės aktų nustatyta tvarka;**
- **VSS finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais;**
- **Kai išskirtinėmis aplinkybėmis pateikiamas trumpesnio laikotarpio nei 12 mėn. FAR, be FA laikotarpio, VSS turi nurodyti:**
 - **priežastį, dėl kurios metinių FA laikotarpis nėra 12 mėn.;**
 - **faktą, kad tam tikrų ataskaitų ir susijusių pastabų sumų negalima palyginti.**

FAR identifikavimas, ataskaitinis laikotarpis ir pateikimas laiku (2)

- Teisės aktai nustato atsakomybę už apskaitos organizavimą, apskaitos dokumentų išsaugojimą, buhalterinių įrašų teisingumą ir FAR pateikimą;
- VSS turi pateikti FAR Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytais terminais;
- Jei FAR nepateikiamas vartotojams per nustatytą laiką po ataskaitinio laikotarpio pabaigos, jo naudingumas sumažėja.

Užduotys

1 teorinis klausimas

Kuris teiginys neapibūdina periodiškumo principo?

- a) VSS veikla, tvarkant apskaitą, suskirstoma į finansinius metus arba kitos trukmės ataskaitinius laikotarpius, kuriems pasibaigus, sudaromas FAR.
- b) FAR turi būti sudaromas pagal paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos duomenis.
- c) Ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami tada, kai jie įvyksta, ir pateikiami to laikotarpio FA.
- d) Paprastai finansiniai metai trunka 12 mėnesių.

2 teorinis klausimas

Kuris reikalavimas yra taikomas finansinėms ataskaitoms?

- a) FAR formos nėra privalomos.
- b) FA gali būti rodoma ne visa lyginamoji ankstesniojo laikotarpio informacija.
- c) Turto ir įsipareigojimų tarpusavio užskaita turi būti visada atliekama.
- d) Apskaitos politika turi būti taip parinkta, kad ji atitiktų kiekvieno taikytino VSAFAS reikalavimus. Kiekvienas VSS turi parengti ir pasitvirtinti savo apskaitos politiką.